

**UCHWAŁA NR LI/458/22
RADY MIASTA KOŚCIERZYNA**

z dnia 30 marca 2022 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Kościerzyna na lata 2022-2024”

Na podstawie art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. z 2022, poz. 447) oraz art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2022r. poz. 559)

Rada Miasta Kościerzyna na wniosek Burmistrza Miasta Kościerzyna uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Kościerzyna na lata 2022 - 2024”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościerzynie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Kościerzyna

Helena Kaszubowska - Nitz

Załącznik do uchwały Nr LI/458/22
Rady Miasta Kościerzyna
z dnia 30 marca 2022 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
DLA MIASTA KOŚCIERZYNA
NA LATA 2022 - 2024**

SPIS TREŚCI

- I. WPROWADZENIE**
- II. WYJAŚNIENIE SKRÓTÓW I WYRAŻEŃ**
- III. DIAGNOZA**
- IV. ZASOBY**
- V. ANALIZA SWOT**
- VI. CELE PROGRAMU**
- VII. ZADANIA PROGRAMU**
- VIII. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU**
- IX. EFEKTY I REZULTATY PROGRAMU**
- X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA**
- XI. MONITOROWANIE**

I. WPROWADZENIE

Obowiązek sporządzania programu wspierania rodziny nałożony został na gminy ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która to nakazuje samorządowi podejmowanie działań wspierających wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Przedstawiony poniżej Program jest kontynuacją założeń realizowanych w poprzednich okresach realizacji polityki prorodzinnej.

Rodzina jest naturalnym środowiskiem wychowawczym dziecka, która oddziałuje na jego osobowość, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowując jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka oraz źródłem zaspokajania jego potrzeb w sferze psychicznej i materialno – bytowej. Rodzina funkcjonalna, konsekwentnie i z powodzeniem spełniająca swoje zadania, stanowi dla swych członków, przede wszystkim dla dzieci, źródło poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa. Jednak nie zawsze jest to łatwe. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Uzależnienia, przemoc w rodzinie, niezaradność i brak umiejętności wychowawczych, zdarzenia losowe wywołujące sytuacje kryzysowe oraz zła sytuacja materialna to główne problemy dezorganizujące życie rodzin.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024 (GPWR) jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji. Cel ten osiągnąć będzie poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie jej pomocy w opiece i wychowaniu dzieci (szkoły dla rodziców). Realizowane w ramach GPWR zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczych. Program zakłada tworzenie korzystnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie miasta Kościerzyna oraz poprawy jakości ich życia. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinie będą stwarzane możliwości samodzielnego mierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku.

Zadania przyjęte do realizacji w ramach Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w szczególności w następujących aktach prawnych:

- ustawie z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej,
- ustawie z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawie z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Gminny Program Wspierania Rodziny (GPWR) wpisuje się przede wszystkim w kierunki i działania określone w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla miasta Kościerzyna na lata 2021-2025. W Strategii określono priorytety działań w celu rozwiązywania problemów społecznych. Tu jednym z podstawowych priorytetów uznano rodzinę. Dla tego obszaru ustanowiono cel strategiczny: nowy model rodziny XXI wieku wyzwaniem dla miasta. Cel ten będzie realizowany poprzez 5 celów operacyjnych: zapewnienie wsparcia rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczym, identyfikacja przyczyn kryzysów rodzin i wypracowanie sposobów interwencji w nowo zidentyfikowanych kryzysach, odpowiedzialność rodziny względem odpowiedzialności instytucji, zapewnienie wsparcia rodzinom z osobami zależnymi oraz budowanie aktywności rodzin w różnych sferach życia (sfera zawodowa, odpowiedzialności za siebie, za rodzinę, edukacyjna itd.).

Program określa działania ukierunkowane na wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, jak i działania profilaktyczne i upowszechniające działania prorodzinne.

Realizacja niniejszego Programu powinna prowadzić do podejmowania szeregu działań profilaktycznych i edukacyjnych, ograniczenia zjawisk patologii społecznej wśród rodzin, rozbudowy systemu opieki nad dzieckiem oraz pracy z rodziną.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz.U. z 2022, poz. 447) w art. 176 nakłada na gminę następujące zadania:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
4. finansowanie:
  - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - b) kosztów związanych z udzieleniem pomocy ponoszonej przez rodziny wspierające;
5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
6. sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazanie ich właściwemu wojewodzie;

7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;
8. przekazywanie do biura informacji gospodarczej o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

II. WYJAŚNIENIE SKRÓTÓW I WYRAŻEŃ

Rodzina dysfunkcyjna (dysfunkcjonalna) - to taka, która nie spełnia swoich funkcji poprzez zaburzone relacje, zasady, role czy komunikację, nie zapewnia swoim członkom możliwości zdrowego i prawidłowego funkcjonowania.

System pieczy zastępczej - to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Placówka wsparcia dziennego - w celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego (światlicy profilaktycznej). Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie opiekuńczej zapewnia dziecku:

- a) opiekę i wychowanie;
- b) pomoc w nauce
- c) organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

Rodzina zastępcza - to rodzina, która tymczasowo bądź na stałe opiekuje się i wychowuje dzieci osierocone lub których rodzice nie są w stanie zapewnić opieki i wychowania. Rodzina ta pełni funkcję rodziców zastępczych bez zrywania więzi z rodziną biologiczną dziecka.

Rodziny zastępcze dzielimy na:

- a) **spokrewnione** - tworzone przez małżonków lub osoby, niepozostające w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej, będące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,
- b) **niezawodowe** - tworzone przez małżonków lub osoby, niepozostające w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej, niebędącymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,
- c) **zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne** - tworzone przez małżonków lub osoby, niepozostające w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej, niebędącymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

Asystent rodziny - to osoba, która zajmuje się zawodowo wspieraniem rodziny przez pewien czas, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła ona pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci. Termin ten został wprowadzony od słowa „asysta”, które jest określeniem osoby towarzyszącej komuś, współobecnej, pomagającej, będącej w pogotowiu. Asystent rodziny towarzyszy rodzicom we wprowadzeniu zmian w swoim myśleniu, zachowaniu oraz otoczeniu, koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci. Praca asystenta z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

Rodzinny Dom Dziecka - forma pieczy zastępczej dla osieroconych lub pozbawionych opieki rodzicielskiej dzieci oraz młodzieży do 18 roku życia, który jest zorganizowany w naturalnych rodzinach zastępczych, w przystosowanych domach rodzinnych.

Prace społecznie użyteczne - w odniesieniu do osób bezrobotnych instrument aktywizacji zawodowej. Do prac społecznie użytecznych kierowane są osoby bezrobotne korzystające ze świadczeń pomocy społecznej w wymiarze nieprzekraczającym 10 godzin tygodniowo i 40 godzin miesięcznie.

III. DIAGNOZA

Kościerzyna jest gminą miejską. Miasto Kościerzyna według stanu na dzień 31.12.2021r. liczyło 22.225 mieszkańców.

Łącznie ze świadczeń pomocy społecznej w 2021r. w ramach zadań własnych i zleconych, bez względu na ich rodzaj, formę i źródło finansowania skorzystało 691 rodzin liczących 1.498 osób. Poza tym 139 rodzin skorzystało wyłącznie z pracy socjalnej. Głównym celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Analizując powody przyznawania pomocy społecznej w 2021r. można zauważyć, że pomoc najczęściej udzielana była z uwagi na niepełnosprawność, długotrwałą lub ciężką chorobę, ubóstwo oraz bezrobocie. Powody ubiegania się o pomoc przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 1**POWODY PRYZNANIA POMOCY w 2021r.**

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ		LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH
	0		3
UBÓSTWO	1	277	574
SIEROCTWO	2	0	0
BEZDOMNOŚĆ	3	28	28
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	4	100	454
W TYM: POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚĆ	5	54	302
BEZROBOCIE	6	199	551
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	7	354	654
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	8	351	664
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓLEM	9	126	420
W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	10	72	235
RODZINY WIELODZIETNE	11	37	197
PRZEMOC W RODZINIE	12	20	65
POTRZEBA OCHRONY OFIAR HANDLU LUDŹMI	13	0	0
ALKOHOLIZM	14	67	112
NARKOMANIA	15	6	10
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	16	8	9
TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODźCY LUB OCHRONĘ UZUPEŁNIAJĄCĄ	17	0	0
ZDARZENIE LOSOWE	18	3	8
SYTUACJA KRYZYSOWA	19	5	13
KŁĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	20	0	0

Przedstawione dane wskazują, że dominującym czynnikiem przyznania pomocy w 2021 roku obok długotrwałej choroby, ubóstwa, bezrobocia i niepełnosprawności jest potrzeba ochrony macierzyństwa oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się z problemami takimi jak: uzależnienia, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych.

Dysfunkcja ta wyróżnia się głównie niedojrzałością emocjonalną rodziców, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz problemami wychowawczymi z dziećmi.

Poniżej przedstawiono typy rodzin objętych pomocą społeczną łącznie z pracą socjalną.

Tabela nr 2

Typy rodzin objętych pomocą społeczną w 2021r.

Typy rodziny	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1 osoba	365	365
2 osobowa	113	226
3 osobowa	80	240
4 osobowa	63	252
5 osobowa	39	195
6 osób i więcej	31	220

Jak pokazują powyższe dane, najwięcej w 2021r. było jednoosobowych gospodarstw objętych pomocą społeczną.

Liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej w 2021 roku wyniosła 219. Ilość osób w tych rodzinach - 878. Typy rodzin z dziećmi przedstawia tabela nr 3.

Tabela nr 3

Rodziny z dziećmi o liczbie dzieci:	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1	64	166
2	72	254
3	51	238
4	15	89
5 i więcej	17	131

Powyższe dane wskazują, że najwięcej rodzin objętych pomocą społeczną to rodziny z dwoma lub jednym dzieckiem, aczkolwiek największa liczba osób w rodzinach objętych pomocą wynika z rodzin gdzie jest dwoje lub troje dzieci.

Istotną informacją jest też ta, iż z ogólnej liczby rodzin z dziećmi z pomocy społecznej korzysta ponad 89 rodziny niepełne co stanowi ponad 40% ogółu rodzin z dziećmi.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościerzynie prowadząc pracę socjalną z rodzinami z problemem alkoholowym ściśle współpracuje z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (MKRPA). Poniższa tabela przedstawia liczbę posiedzeń Komisji w latach 2018-2021, ilość wydanych skierowań na badania psychiatryczno-psychologiczne w celu uzyskania opinii dot. ewentualnego uzależnienia od alkoholu oraz skierowań wydanych przez sąd na leczenie odwykowe otwarte lub zamknięte.

Tabela nr 4

Rok	Liczba wniosków zgłoszonych do MKRPA	Liczba osób skierowanych do biegłych	Liczba osób, wobec których Sąd zastosował obowiązek leczenia odwykowego	Ilość posiedzeń MKRPA
2018	49	17	25	26
2019	58	11	12	23
2020	52	16	15	22
2021	59	21	11	27

Kolejnym problemem, który wpływa na jakość życia w rodzinie, jest przemoc. Zjawisko to również nie omija miasta Kościerzyna, w którym rodzinami dotkniętymi przemocą, gdzie zostały założone Niebieskie Karty, zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny i Dział d/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie MOPS.

W tabeli nr 5 przedstawiono liczbę założonych Niebieskich Kart, a także ilość powołanych grup roboczych w latach 2018-2021. W skład grup roboczych zajmujących się problemem przemocy w poszczególnych rodzinach wchodzi pracownicy socjalni, policjanci, kuratorzy, pedagodzy i w razie potrzeby przedstawiciele innych służb.

Tabela nr 5

Rok	Liczba rodzin, w których wszczęto procedurę Niebieskiej Karty		Liczba powołanych grup roboczych
	Ogółem	Rodziny z dziećmi	
2018	53	49	53
2019	80	45	80
2020	52	29	52
2021	63	38	63

Ze względu na występujący kryzys w rodzinie niejednokrotnie nie można uniknąć sytuacji, kiedy należy zabezpieczyć dzieci poprzez umieszczenie ich w pieczy zastępczej. Poniższa tabela przedstawia liczbę dzieci z Kościerzyny przebywających¹ w różnych formach pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2018-2021.

¹ dzieci, które są umieszczone w różnych rodzajach pieczy. Ich skierowanie mogło nastąpić w latach wcześniejszych i nadal znajdują się w opiece systemowej.

Tabela nr 6 (stan na dzień 31.12.2018-2021)

Rodzaj pieczy zastępczej	Liczba dzieci w 2018r.	Liczba dzieci w 2019r.	Liczba dzieci w 2020r.	Liczba dzieci w 2021r.
Rodziny zastępcze spokrewnione	10	12	14	16
Rodziny zastępcze niespokrewnione niezawodowe	7	8	7	9
Rodziny zastępcze zawodowe, w tym pogotowie rodzinne i zawodowe specjalistyczne	23	16	14	13
Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Kościerzynie	8	9	8	14
Rodzinny Dom Dziecka	0	6	11	15
Razem	48	51	54	67
Dzieci usamodzielnione po ukończeniu 18 roku życia	2	3	3	4
Dzieci adoptowane	1	1	4	4
Dzieci, które powróciły do rodziny	3	1	1	7
Razem	6	5	8	15

	2018r.	2019r.	2020r.	2021r.
Oplata gminy ponoszona za pobyt dzieci w pieczy zastępczej	324.137zł	370.676 zł	456.382 zł	519.585zł

Zauważyć można, iż ogólna liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej wzrasta. Na zjawisko to może mieć wpływ wiele czynników, m.in. zwiększanie się liczby rodzin mających problemy opiekuńczo-wychowawcze, niechęć rodzin zagrożonych do pracy z asystentem rodziny, ograniczenia rodziców spowodowane niepełnosprawnościami, problemy z uzależnieniami. Pomimo poprawy sytuacji finansowej rodzin (świadczenie wychowawcę 500+, Dobry Starta 300+) dzieci umieszczane są poza rodziną biologiczną.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła wsparcie dla rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej w postaci asystenta rodziny. W przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie

przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy. Po przeprowadzeniu wywiadu pracownik socjalny dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z analizy wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej z wnioskiem o jego przydzielenie. Następnie kierownik ośrodka pomocy społecznej przydziela rodzinie asystenta rodziny. Poniższa tabela przedstawia liczbę asystentów rodziny oraz liczbę rodzin, z którymi pracowali asystenci w mieście Kościerzyna, na przestrzeni ostatnich 4 lat.

Tabela nr 7 Rodziny objęte wsparciem przez asystenta rodziny

	2018	2019	2020	2021
Liczba asystentów rodziny	3	3	3	3
Liczba rodzin, w tym objętych wsparciem:	43	48	46	34
Zakończona współpraca z rodzinami, W tym z powodu:	9	10	17	4
• osiągnięcia celów	0	6	10	2
• brak efektów	2	1	1	0
• zaprzestania współpracy przez rodzinę	7	3	6	2
Przeciętny czas pracy z rodziną w miesiącach	27	30	34	41

Praca z rodzinami dysfunkcyjnymi jest procesem złożonym i długofalowym. Efekty pracy w przeważającym stopniu zależą od aktywności rodzin, otwarcia na otrzymane wsparcie, chęci wprowadzenia w swoim życiu zmian. Objęcie rodziny wsparciem asystenta czy przedstawicieli innych instytucji i organizacji pomocowych nie zawsze gwarantuje przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

MOPS podejmuje szereg działań zmierzających do zminimalizowania pojawiających się problemów poprzez pracę socjalną prowadzoną przez pracownika socjalnego czy wsparcie asystenta rodziny, oferujemy też wsparcie specjalisty ds. rodziny oraz od 2018r. MOPS zapewnia ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomani dla Miasta Kościerzyna na przeprowadzenie diagnozy dzieci, u których może występować FAS bądź FASD.

W części rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny widniał problem zaburzeń psychicznych w szczególności upośledzeń umysłowych. Również dużym problemem współistniejącym w rodzinach jest nadużywanie przez rodziców lub jednego z nich alkoholu lub innych środków odurzających.

Tabela nr 8 Placówka wsparcia dziennego

	2019	2020	2021
Placówka wsparcia dziennego w MOPS	1	1	1
• Liczba miejsc	30	30	30
• Przeciętna liczba dzieci korzystających	20	20	15
Wydatki	169.905zł	223.578zł	240.688zł

Placówka wsparcia dziennego została utworzona na bazie świetlicy profilaktycznej Zarządzeniem Nr 9/2016 z dnia 24.06.2016r. Dyrektora MOPS.

IV. ZASOBY

Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Kościerzyna na lata 2022–2024 ma za zadanie służyć realizacji efektywnej polityki rodzinnej.

Działania na rzecz dziecka i rodziny realizują poniżej wskazane instytucje:

Tabela nr 8

Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny w mieście Kościerzyna:

Lp.	Nazwa i adres instytucji	Rodzaj działalności
1.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Brzechwy 5 83 – 400 Kościerzyna	Praca socjalna, pomoc finansowa i rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach, specjalistyczne poradnictwo, aktywizacja społeczno-zawodowa, wspieranie aktywności lokalnej, prowadzenie placówki wsparcia dziennego, projekty socjalne, przyznawanie i wypłacanie stypendiów socjalnych dla uczniów
2.	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ul. Brzechwy 5 83 – 400 Kościerzyna	Przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu, w tym działania związane z pomocą osobom uzależnionym i współuzależnionym, wsparcie psychologiczne i prawne, organizowanie wolnego czasu dzieci w ferie i wakacje, szeroko rozumiana działalność profilaktyczna
3.	Zespół Interdyscyplinarny ul. Brzechwy 5 83 – 400 Kościerzyna	Wsparcie i pomoc rodzinom w przezwyciężeniu problemu przemocy.
5.	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna ul. Słoneczna 1 83 – 400 Kościerzyna	Pomoc psychologiczno – pedagogiczna udzielana dzieciom, młodzieży i rodzicom.
6.	Placówki oświatowo – wychowawcze z terenu miasta Kościerzyna	Działalność edukacyjno – wychowawcza, wsparcie pedagogiczne dla rodziców i dzieci.
7.	Placówki służby zdrowia działające na terenie miasta Kościerzyna	Działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej.
8.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ul. Krasickiego 4 83 - 400 Kościerzyna	Praca na rzecz dziecka i rodziny, interwencja kryzysowa.
9.	Komenda Powiatowa Policji ul. Zgr. Księży Zmartwychwstańców 2 83 - 400 Kościerzyna	Bezpieczeństwo , prewencja.
10.	Organizacje pozarządowe	W ramach działań statutowych.

Źródło: opracowanie własne

Jak można zauważyć w mieście Kościerzynie funkcjonuje cały szereg instytucji udzielających różnych form pomocy dziecku i rodzinie. Są to zarówno poradnictwo, jak i konkretne usługi, które służą zwalczaniu bezradności opiekuńczo – wychowawczej, profilaktyce, walce z sytuacjami kryzysowymi, nałogami itp.

V. ANALIZA SWOT – wsparcie rodzin

Opracowana diagnoza, a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze wsparcia rodziny umożliwiły sporządzenie analizy SWOT (ang. Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, Threats – zagrożenia), która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu wsparcia rodziny w Mieście Kościerzyna.

1. Mocne strony:

- a) Znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin;
- b) Dobrze przygotowana i stale podnosząca swoje umiejętności kadra działająca na rzecz rodziny;
- c) Zatrudnienie asystentów rodzin;
- d) Poparcie działań i współpraca z samorządem ;
- e) Oddziaływania profilaktyczne prowadzone w placówkach oświatowych i pomocowych;
- f) Funkcjonowanie Placówki Wsparcia Dziennego
- g) Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- h) Obowiązujące strategie, programy, akty prawne.

2. Słabe strony:

- a) Bezradność i niskie kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców;
- b) Niski poziom świadomego rodzicielstwa;
- c) Niechęć rodziców do zmiany stylu życia
- d) Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych;
- e) Wzrost liczby zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży;
- f) Niewystarczająca ilość mieszkań socjalnych;
- g) Ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej (psychiatrzy i psychologowie);
- h) Niekorzystne prognozy demograficzne.

3. Szanse:

- a) Wzrost świadomości i wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodziców;

- b) Możliwość korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia;
  - c) Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych;
  - d) Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na realizację zadań
  - e) Lepsza współpraca pracowników pomocy społecznej z instytucjami działającymi na rzecz wsparcia dziecka i rodziny;
  - f) Możliwość podnoszenia kwalifikacji przez pracowników zajmujących się wsparciem rodzin
  - g) Rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym;
  - h) Możliwość skorzystania ze wsparcia specjalisty ds. rodziny;
4. Zagrożenia:
- a) Zanik więzi i tradycji rodzinnych;
  - b) Rozpad związków (rozwoły, separacje, przemoc, wyjazdy za granicę)
  - c) Zaniedbanie emocjonalne dziecka;
  - d) Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin;
  - e) Obniżanie się aspiracji życiowych;
  - f) Brak chęci do zmian oraz walki o lepsze jutro dla swoich dzieci;
  - g) Brak zainteresowania rodziców sposobem spędzania czasu wolnego przez dziecko;
  - h) Nasilenie negatywnych zjawisk: alkohol, narkotyki i inne środki odurzające
  - i) Negatywne wzorce zachowań społecznych;
  - j) Wzrost agresji wśród dzieci i młodzieży;

VI CELE PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2022-2024

Cel główny:

Wspieranie rodzin biologicznych w wypełnianiu i przywracaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie profesjonalnego wsparcia rodzinom biologicznym, aby mogły pełnić właściwe funkcje opiekuńczo – wychowawcze wobec dzieci,
2. Zapewnienie bezpieczeństwa rodzinom - przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji funkcji rodziny,
3. Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.
4. Reintegracja rodzin
5. Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych szeroko rozumianej kadry pomocy społecznej ukierunkowanej na pomoc dziecku i rodzinie
6. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin

VII Zdania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024

1. Zatrudnienie zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej asystentów rodzi i zapewnienie możliwości podnoszenia ich kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach i ich finansowanie.
2. Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.
3. Organizowanie szkoleń, warsztatów, szkół dla rodziców i grup wsparcia dla rodzin borykających się z różnymi problemami.
4. Zapewnienie rodzinom biologicznym możliwości korzystania z poradnictwa specjalistycznego (psycholog, prawnik, specjalista ds. rodziny, pracownik socjalny, pedagog itp.)
5. Podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny (festyny, pikniki itp.)
6. Wsparcie dla rodzin mających trudną sytuację finansową (zasiłki okresowe, celowe, dożywianie dzieci, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, pomoc osobom uprawnionym do alimentów, dożywianie w szkole, jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobą zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu)
7. Wsparcie rodzin wielodzietnych (Karta Dużej Rodziny).
8. Objęcie wsparciem rodzin dotkniętych przemocą, problemem alkoholowym – współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym, Grupami Roboczymi, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów alkoholowych.
9. Rozwój Placówki Wsparcia Dziennego.
10. Praca w zakresie zapobiegania umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.
11. Praca z rodziną biologiczną nad możliwością powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny.
12. Zapewnienie środków na realizację zadań wspierających rodziny zamieszkujące na terenie miasta Kościerzyna.
13. Monitoring realizacji Programu.

VIII Harmonogram realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024

L.p.	Zadanie	Realizatorzy	Wskaźniki
1.	Zatrudnienie asystentów rodzin zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent może w tym samym czasie prowadzić pracę nie może przekroczyć 15 rodzin	MOPS	- liczba zatrudnionych asystentów - liczba rodzin i liczba dzieci w tych rodzinach, które zostały objęte wsparciem asystenta rodziny - liczba rodzin, które się usamodzielniały - liczba rodzin u których prowadzony był monitoring
2.	Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających	MOPS	- liczba rodzin wspierających - kwota udzielonego wsparcia
3.	Organizowanie szkoleń, warsztatów, szkół dla rodziców i grup wsparcia dla rodzin borykających się z różnymi problemami Organizowanie szkoleń, warsztatów, szkół dla rodziców i grup wsparcia dla rodzin borykających się z różnymi problemami	MOPS Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna PCPR	- liczba grup wsparcia - liczba zorganizowanych warsztatów - liczba osób biorących udział w szkole dla rodziców
4.	Zapewnienie rodzinom biologicznym możliwości korzystania z poradnictwa specjalistycznego (psycholog, prawnik, specjalista ds. rodziny, pracownik socjalny, pedagog itp.)	MOPS Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna PCPR	- liczba osób korzystających ze wsparcia specjalistów (prawnik, psycholog, specjalista ds. rodziny) - liczba osób objęta wsparciem w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej
5.	Podjęcie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny (festyny, pikniki itp.)	MOPS Miasto Kościerzyna	- liczba inicjatyw dla rodziny

6.	Wparcie dla rodzin mających trudną sytuację finansową z systemu zabezpieczenia socjalnego (pomoc przyznawana na podstawie ustawy o pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych, stypendiów szkolnych	MOPS	Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej przyznaje na podstawie ustawy o pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego Liczba dzieci korzystających ze stypendiów
7.	Wspieranie rodzicielstwa – realizacja programu dla rodzin wielodzietnych – Karta Dużej Rodziny	Miasto Kościerzyna	Liczba rodzin, które otrzymały/korzystały z Karty Dużej Rodziny
8.	Działania na rzecz rodziny dotkniętej bezrobociem	MOPS PUP	Liczba programów aktywizujących Liczba osób uczestniczących w programach Liczba osób pracujących w ramach prac społecznie użytecznych Liczba osób korzystających z innego wsparcia
9.	Wspieranie i rozwój placówek wsparcia dziennego oraz świetlic szkolnych	MOPS Placówki oświatowe	Liczba placówek wsparcia dziennego Liczba dzieci korzystających Liczba świetlic szkolnych
10.	Objęcie wsparciem rodzin dotkniętych przemocą	MOPS Zespół Interdyscyplinarny PCPR	Liczba Procedur Niebieskie Karty Liczba grup roboczych Liczba sprawców przemocy biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych
11.	Pomoc rodzinom zagrożonym problemem uzależnienia od alkoholu	MOPS Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba wniosków skierowanych do MKRPA Liczba osób skierowanych do biegłych Liczba osób wobec których Sąd zastosował obowiązek leczenia odwykowego

12.	Praca z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziny	MOPS PCPR	Liczba rodzin współpracujących nad powrotem dzieci do rodziny Liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej.
13.	Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	MOPS PCPR	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, za które gmina miejska ponosi odpłatność. Kwota poniesionych wydatków

XII. EFEKTY I REZULTATY PROGRAMU

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi,
- zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych w rodzinach poprzez wczesne reagowanie na pojawiające się trudności,
- rozwinięcie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych,
- zapewnienie form aktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci i rodzin,
- poprawienie funkcjonowania rodziny poprzez działalność asystenta rodziny,
- przeciwdziałanie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej,
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych,
- poprawa sytuacji dziecka w rodzinie,
- poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny i dziecka.

XIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródłem finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny są:

- 1) Środki własne gminy zaplanowane na dany rok budżetowy dla miasta Kościerzyna.
- 2) Dotacje z budżetu państwa.
- 3) Środki pozabudżetowe.
- 4) Środki własne organizacji pozarządowych.

XIV. MONITOROWANIE

Koordynatorem i Realizatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024 jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościerzynie.

Monitorowanie odbywać się będzie zgodnie z Art. 179 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r.

o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej poprzez przedkładanie w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Miasta Kościerzyna sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawiania potrzeb związanych z realizacją Programu.

Uzasadnienie

Art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowią o konieczności uchwalenia gminnego programu wspierania rodziny. Celem programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji związanych z opieką, wychowaniem i ochroną dzieci, a także profilaktyką w środowisku lokalnym w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny. Tak więc podjęcie uchwały jest w pełni uzasadnione.